

Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky
Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie
Námestie Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava
(ďalej len „Ministerstvo“)

V Popudinských Močidl'anoch 27.12.2020

Stanovisko k zámeru navrhovanej činnosti „Veterný park Popudinské Močidl'any – Radošovce“

Vaša značka: 62872/2020

Naša značka: 20203012-donQuijote

Vážené dámy, vážení páni,

vo veci posúdenia zámeru navrhovanej činnosti „Veterný park Popudinské Močidl'any – Radošovce“ (ďalej len „Zámer“) navrhovateľa WSB Invest j. s. a., so sídlom Šustekova 49, Bratislava - Petržalka 85104, IČO: 51 225 999, zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, oddiel: Sja, vložka č.: 107/B (ďalej len „Navrhovateľ“) si Vám týmto Dr. Ing. Andrej Mošat' (ďalej len „Verejnosť“) dovoľuje predložiť vyjadrenie k Zámeru **a žiadosť o priznanie postavenia účastníka konania a ďalších konaní.**

1 Sumár

Žiadam ako obyvateľ obce a v mene obyvateľov obce Popudinské Močidl'any príslušné orgány o zamietnutie Zámeru vplyvov na životné prostredie pre nesplnenie základných predpokladov a náležitostí Žiadosti vyžadovaných okrem iného Smernicou Ministerstva životného prostredia o veterných parkoch.

Zároveň upozorňujem na kontrast medzi novovzniknutou firmou Navrhovateľa s jedným konateľom a obrovským projektom Európskeho významu.

Navrhovateľ plánuje unikátnu megastavbu dvoch veterných parkov v štátoch od Čiech až po Rakúsko a Ukrajinu, s najväčšími turbínami na svete (256 metrov pre offshore pobrežia), celkovou investíciou do 100 miliónov Eur, avšak nevie predložiť doklady priamo dokazujúce, že práve okolie obce Popudinské Močidl'any je najveternejším a najvhodnejším územím pre stavbu

celoeurópskeho významu tak, aby sa investícia oplátila, a či vôbec je možné očakávať požadovanú vyťaženosť vzhľadom na chýbajúce merania veternosti v lokalite a iné dokumenty.

Absencia dokumentov a neprofesionalita predkladaných dokumentov je teda nezlučiteľnou prekážkou pred začatím posudzovania takéhoto dlhodobého projektu pre roky 2030 až 2050.

1 Úvod

Dňa 10.12.2020 bolo na úradnej tabuli obec Popudinské Močidl'any zverejnené oznámenie podľa § 23 ods. 3 Zákona o posudzovaní, v zmysle ktorého možno pripomienky k Zámeru podávať do 31.12.2020.

Verejnosť môže v zmysle § 23 ods. 4 Zákona o posudzovaní doručiť svoje písomné stanovisko k zámeru príslušnému orgánu do 21 dní od zverejnenia zámeru na webovom sídle Ministerstva alebo od zverejnenia oznámenia podľa § 23 ods. 3 Zákona o posudzovaní. Verejnosť preto konštatuje splnenie lehoty stanovenej pre doručenie vyjadrenia k Zámeru zákonom a predkladá písomné vyjadrenie k Zámeru.

Verejnosť prejavuje v tomto vyjadrení zásadný nesúhlas so Zámerom nakoľko jeho realizácia predstavuje podľa Verejnosti ďalekosiahle vplyvy pre životné prostredie dotknutej v danej lokalite. Verejnosť preto apeluje na príslušný správny orgán a žiada ho, aby pri posudzovaní vplyvov Zámeru na životné prostredie zohľadnil všetky pripomienky obsiahnuté v tomto stanovisku.

Verejnosť zároveň žiada Ministerstvo o priznanie postavenia účastníka správneho konania vo veci posudzovania vplyvov Zámeru na životné prostredie, keďže jej práva a právom chránené záujmy na ochrane životného prostredia by mohli byť v dôsledku realizácie Navrhovanej činnosti priamo dotknuté s poukazom na skutočnosť, že je obyvateľom obce Popudinské Močidl'any, v ktorej sa má Navrhovaná činnosť realizovať. Preto sa ujíma svojej povinnosti chrániť životné prostredie a odvoláva sa na relevantné ustanovenia Aarhuského dohovoru a Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. (ďalej len „Ústava“).

Verejnosť vykonáva svoje právo a zároveň povinnosť chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo v zmysle čl. 44 ods. 2 Ústavy. Verejnosť rovnako poukazuje na znenie siedmeho recitálu preambuly k Aarhuskému dohovoru, v zmysle ktorého „... každý človek má právo na život v životnom prostredí, ktoré je primerané na zachovanie jeho zdravia a dosiahnutie blahobytu a súčasne je povinnosťou každého, jednotlivu aj spoločne s inými, chrániť a zlepšovať životné prostredie v prospech súčasných i budúcich generácií“. V zmysle výkladovej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, ak je v medzinárodnej zmluve zakotvený pozitívny záväzok štátu zabezpečiť určité právo označeným osobám, potom zodpovedá tomu ľudské právo takejto osoby.

V zmysle čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru „(...) každá strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej vnútroštátnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s jej vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia“. Vzhľadom na skutočnosť, že podmienky uvedené vo vnútroštátnom práve sú naplnené, je nevyhnutné, aby bol zabezpečený výkon práv, ktoré na základe predkladaného dohovoru Verejnosti prináležia.

V dôsledku povolenia a realizácie Navrhovanej činnosti by mohlo byť priamo dotknuté právo Verejnosti na priaznivé životné prostredie ako jedno zo základných práv človeka vyplývajúce z

Ústavy, ako i právo na život v životnom prostredí primeranom na zachovanie zdravia a dosiahnutie blahobytu vyplývajúce z Aarhuského dohovoru, a preto vzhľadom na vyššie citované ustanovenia Verejnosť žiada príslušný správny orgán o priznanie postavenia účastníka správneho konania o posúdení vplyvov Navrhovanej činnosti na životné prostredie, aby bol Verejnosti umožnený faktický výkon svojho práva a namietat rozpor Navrhovanej činnosti s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia v zmysle predkladanej právnej úpravy.

2 Písomné stanovisko k Zámeru

Navrhovateľ, firma WSB Invest j.s.a. začala byť aktívna až v roku 2019, so základným imaním 10.000 Eur a nikdy sa v oblasti výstavby veterných parkov neangažovala, nemá žiadne skúsenosti, ani dostatočný počet pracovníkov, a nedokáže z dôvodu nedostatočnej likvidity zaručiť demontáž a likvidáciu veterného parku, alebo odstránenie havárií.

Je odôvodnený predpoklad, že predkladateľ WSB Invest j.s.a. nebude vykonávať montáž, údržbu a likvidáciu veterného parku, ktorý je plánovaný na 100 miliónov Eur z novinových článkov, a teda orgány posudzujúce vplyv takéhoto projektu na životné prostredie jednájú so sprostredkovateľom, ktorý absolútne nemá kredibilitu na tvrdenia, ktoré sa v zámere objavujú¹.

Ďalej nižšie poukazuje Verejnosť na viaceré nedostatky a konkrétne zásahy do životného prostredia, ktoré je potrebné v konaní o posudzovaní Navrhovanej činnosti zohľadniť, a ktoré odôvodňujú vydanie záverečného stanoviska, v ktorom Ministerstvo ako príslušný orgán uvedie, že s realizáciou Zámeru nesúhlasí.

3 Územie v Zámere nie je vhodné na výstavbu veternej elektrárne

Územie v ktorom sa uvažuje stavba veternej elektrárne v Zámere sa vyznačuje nasledovnými znakmi podľa **“Smernice Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 21. apríla 2010 č. 3/2010 – 4.1., ktorou sa ustanovujú štandardy a limity pre umiestňovanie veterných elektrární a veterných parkov na území Slovenskej republiky”, ďalej len ako “Smernica”**

- a) územie nebolo preukázané meraním veterných podmienok, a podľa predchádzajúcich štúdií z regiónu nie je záruka dosiahnutia minimálne stanovenej hranice efektívneho využívania veternej elektrárne a veterného parku, podľa čl. 4 ods. 1, písm. d)

Žiadam o dlhodobé meranie poveternostných podmienok podľa Smernice.

- b) územie je prírodného, poľnohospodárskeho rázu s prilahlými vinicami a lesom z CHKO Biele Karpaty s výskytom divej zveri a veľkého množstva chráneného vtáctva. Územie je nížinaté, s nízkou nadmorskou výškou a teda je v priamom rozpore s požiadavku Smernice 2d: “územia nížin, pahorkatín a stredných pohorí so zastúpením technických prvkov, najmä okolie klasických energetických zdrojov, okolie nadzemných vedení veľmi vysokého napätia, okolia výrobných, skladových a priemyselných komplexov, krajina s rozmiestnenou infraštruktúrou ako cesty, diaľnice, železnice, či inak environmentálne narušená krajina, územia pasienkov, či inak nevyužívané poľnohospodárskej pôdy a pod.,

¹ <https://finstat.sk/51225999>
<https://tinyurl.com/donkichot>

Žiadam orgány o zohľadnenie charakteru krajiny, ktorá v SR nie je vhodná na výstavbu veterného parku.

c) územie je s vysokou a mimoriadnou kvalitou poľnohospodárskych pôd, teda pôdy zaradené podľa skupiny bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek do 1. až 4. skupiny. Územie a priamo zastavaná časť obsahuje aktívne obrábanú poľnohospodársku pôdu bonity 42, 44 až 47, čo je v priamom rozpore so Smernicou 2e “územia so strednou a nízkou kvalitou poľnohospodárskych pôd, t.j. pôdy zaradené podľa skupiny bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek od 5. až do 9. skupiny, “ a takisto so strategickým zámerom Min. pôdohospodárstva na nasledujúce obdobie. Smernica 5a: územia s vysokou a mimoriadnou kvalitou poľnohospodárskych pôd, sú pôdy zaradené podľa skupiny bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek do 1. až 4. skupiny.

Žiadam Ministerstvo ŽP a Pôdohospodárstva o písomné vyjadrenie sa k strategickému víziu výstavby veterných parkov na poľnohospodárskej kvalitnej pôde bonity kategórie 1 až 4 na území SR, ktorá je neobnoviteľným zdrojom a jedným z bohatstiev občanov SR .

d) 2f “územia, kde je možné dosiahnuť akceptáciu veternej elektrárne a veterného parku miestnou samosprávou a obyvateľstvom spôsobom zakotveným v právnom poriadku Slovenskej republiky. “

Obyvateľstvo a mestské zastupiteľstvá dotknutých obcí, ako aj obce Dubovce **kategoricky nesúhlasia s navrhovaným zámerom**, keďže výstavba najväčších turbín na svete právnickou osobou, ktorá de jure vznikla 2017, de facto 2019 a zamestnáva jednu osobu, konateľ nemôže dôveryhodne preukázať oprávnenosť ich tvrdenia, že osoba je schopná Zámer úspešne uskutočniť. Navyše sme ako občania obcí Popudinské Močidl'any a Dubovce neregistrovali žiadny pokus o vysvetlenie Zámeru Navrhovateľom pred uverejnením na úradnej tabuli.

e) Územie sa nachádza v blízkosti lesného porastu CHKO Biele Karpaty a stromovej oblasti “Na Chorvátskej”, Smernica 5f: lesné porasty a územia 50 m od ich hranice,

f) Územie obsahuje biocentrá a biokoridory miestneho, regionálneho, alebo nadregionálneho územného systému ekologickej stability, konkrétne vtáctvo migruje z PP Chvojinka na Koválovskú priehradu a ne prietržskú priehradu, čo priamo križuje uvedenú oblasť. Obyvatelia obce upozorňujú na migráciu vtákov Európskeho významu priamo cez navrhované územie, čo popisujeme nižšie v sekcii “Vtáctvo a ornitologická štúdia”.

g) Smernica 6a: Územia nevhodné pre výstavbu veterných elektrární a veterných parkov sú limity kategórie A. Sú to: územia s bytovou a občianskou vybavenosťou, vrátane území na tento účel vyčlenených v platných územných plánoch a územia v ich bezprostrednom okolí, kde nie je možné dosiahnuť splnenie hlukových hladín podľa osobitného predpisu.

V tesnom okolí navrhovanej činnosti Zámeru sa nachádza vinohradnícka oblasť Močidl'any, ktorá sa pre oblúbenosť, výhľad na krajinu a súlad s prírodným a kultúrnym dedičstvom našich predkov stala v poslednom desaťročí domovom niektorých spoluobčanov. Počet celoročne obývaných záhradných a vinohradníckych búd sa neustále zvyšuje, a tento trend bude pokračovať do budúcnosti. Argumentujeme, že za určitých poveternostných podmienok hladina hluku v blízkosti vinohradov môže prekročiť prípustné limity podľa platnej legislatívy. Navyše, konštantná hlučnosť listov vrtúl, nebezpečenstvo zranenia okoloidúcich kusmi ľadu a vibrácie zeme budú desaťročia negatívne pôsobiť na psychiku a zdravie obyvateľov.

V širšom okolí v územnom pláne obec Popudinské Močidl'any sa plánuje bytová výstavba, ktorá už začala a je jasne viditeľná z oblasti Zámeru.

Žiadam o predloženie územného plánu obcí a plán na obdobie 2020 - 2050 a posúdenie bytovej výstavby

- h) **Žiadam** preskúmať, či sa na území nachádzajú územia medzinárodného významu. Patria sem mokrade medzinárodného významu - ramsarské lokality, lokality svetového prírodného dedičstva UNESCO, lokality s udeleným Európskym diplomom a biosférické rezervácie,
- i) **Žiadam** preskúmať, či sa na území nachádzajú ochranné pásma letísk, a leteckých pozemných zariadení, alebo či prilahlé letiská Holíč a Senica budú obmedzené, alebo lety ohrozené výstavbou podľa Zámeru
- j) V blízkosti sa nachádzajú lesy CHKO Biele Karpaty, **žiadam** preskúmať, či sa jedná o ochranné lesy a lesy osobitného určenia, keďže zver sa podľa Poľovníckeho zväzu vyskytuje priamo na území Zámeru
- k) **Žiadam** preskúmať, či sa jedná o 6, k, 4 podľa Smernice o územia definované metodikou; sú to napríklad územia: vizuálne exponované lokality, priestory prírodných a kultúrnych pamiatok, zaradených do nevhodných území – limit A, viditeľné v jednotlivých vizuálnych pásmach,
Územie výstavby je vizuálne exponované miesto prakticky pre všetky obce a turistické chodníky, cyklistické cesty a vínne cesty do vzdialenosti až 32km pri dobrej viditeľnosti v každom smere. V Prílohe 1 príkladám približnú vizualizáciu umiestnenia a škály turbín výšky 270m (údaj podľa Zámeru) z dotknutých obcí na okolí. Upozorňujem, že najvyššie turbíny na svete po vrchol listu dosahujú momentálne 256m a stavajú sa v tzv. “offshore” zónach, desiatky kilometrov od pobrežia, a teda sú absolútnymi “monštrozitami” nevhodnými pre danú oblasť, pretože narušia horizont na najviac exponovanom mieste. Žiadame týmto presné technické údaje o turbínach, keďže sa v Zámere neuvádzajú, čo nám neumožňuje reagovať adekvátne na posúdenie vplyvov na životné prostredie.
- l) V oblasti sa nachádza medzinárodný plynovod a infraštruktúra vysokého napätia.
Žiadam o posudky od zodpovedných právnických osôb pre Smernicu bod 2.6.o “ochranné pásma líniových objektov – produktovody, zariadenia rozvodov plynu a rozvody elektrickej energie”, ktoré neboli v Zámere doložené
- m) **Žiadam** podľa Smernice bodu 7 a Katalógu limitov o štúdiu a zakreslenie do mapy “Kategorizácia územia Slovenskej republiky podľa odsekov 4 až 6 je rozpracovaná v Katalógu limitov pre umiestňovanie veterných elektrární a veterných parkov na území Slovenskej republiky, ktorý tvorí prílohu tejto smernice. Katalógový list každého limitu špecifikuje kompetentný rezort, zodpovedný vykonávajúci a odborný orgán, legislatívny predpis, spôsob ako je možné dokladovať plnenie limitu v konkrétnej lokalite a území.”

4 Chýbajúca dokumentácia ako povinnosť Navrhovateľa pred predložením Zámeru

Podľa "Smernice" neboli naplnené základné predpoklady Zámeru, konkrétne "Štandardy pre umiestňovanie veterných elektrární a veterných parkov v krajine" a preto **kategoricky žiadame o zamietnutie Zámeru z dôvodu závažných nedostatkov a nenaplnenie základných predpokladov možnosti predloženia zámeru**, najmä však chýbajúcim posudkom a štúdiám k nasledovným bodom Čl. 4 Smernice:

" Čl 4. (1) Pri všetkých projektoch výstavby veternej elektrárne a veterného parku v Slovenskej republike sa budú uplatňovať zo strany ministerstva a regionálnych orgánov životného prostredia nasledujúce štandardy:

- a) dôkladný výber lokality na umiestnenie veternej elektrárne a veterného parku v spolupráci s miestnou samosprávou, regionálnymi orgánmi ochrany životného prostredia a Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky ešte pred spracovaním zámeru podľa osobitného predpisu s cieľom vybrať vhodnú lokalitu a vyhnúť sa územiám zaťaženým právom chránenými záujmami,
- b) úzka spolupráca investorov s dotknutými obcami a dotknutými orgánmi pri vyhodnocovaní jednotlivých limitov na území navrhovaného veterného parku,
- c) v zámere dokladovať minimálne ročným meraním reálny technický potenciál veternej energie danej lokality, na stožiar vo výške minimálne 40 m, alebo vo výške 30 m, pokiaľ sa zároveň na tom istom meracom stožiar zaznamenáva meranie aj v inej nižšej výške, ktorá potvrdí efektívnosť budúceho záberu krajiny vzťahnutú na použitú technológiu a predpokladanú vyrobenú elektrickú energiu,
- d) ak Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky nevydá iné usmernenie, bude ministerstvo považovať za najnižší prípustný jednotkový inštalovaný výkon jednej veľkej veternej elektrárne 1,5 MW a súčasne bude vyžadovať preukázanie minimálne 20%-nej ročnej využiteľnosti pri prevádzke veternej elektrárne alebo veterného parku,
- e) všetky elektrické vedenia veternej elektrárne alebo veterného parku realizovať prednostne podzemným vedením. Toto sa nevzťahuje na nevyhnutné pripojenie veternej elektrárne alebo veterného parku do prenosovej alebo distribučnej sústavy, ktoré je možné zrealizovať aj vo forme nadzemného elektrického vedenia,"

A teda:

- a) dôkladný výber lokality nebol preukázaný a odôvodnený v porovnaní s inými lokalitami na území SR. Subjektívne sa domnievam, že Navrhovateľ chce stavať na danom území výlučne kvôli "jednoduchosti získania pozemkov od SPF", bez dôkladného zváženia a konzultácie s dotknutými osobami.
- b) úzka spolupráca je podmienkou pred predložením zámeru. Navrhovateľ pred Decembrom 2020 nekontaktoval obecné zastupiteľstvo obce Popudinské Močidlany, nezverejnil Zámer v periodikách a nemal snahu o diskusiu s občanmi obcí.
- c) Zámer nedokladuje reálny technický potenciál veternej energie, čo je podmienkou predloženia zámeru. "v zámere dokladovať minimálne ročným meraním reálny technický

potenciál veternej energie danej lokality, na stožiaroch vo výške minimálne 40 m”

Takisto nie je uvedený konkrétny typ turbín, ale len všeobecné tvrdenia o výške.

- d) Zámer neuvádza preukázanie minimálne 20%-nej ročnej využiteľnosti pri prevádzke veternej elektrárne alebo veterného parku
- e) Zámer neuvádza správu o pripojení podzemným vedením so schválením ZSE a.s.
- f) **Žiadam predložiť** nezávislý prieskum vtáctva a netopierov v zmysle metodiky BACI v minimálnom trvaní minimálne 24 mesiacov, keďže v lokalite sa vyskytujú ohrozené druhy vtáctva, netopierov, a je predpoklad Migračných zón Európskeho významu.
- g) **Žiadam spracovanie krajinárskej štúdie** vplyvu na charakteristický vzhľad krajiny podľa metodiky, s vyznačením pohľadov a interaktívnej 3D mapy prístupnej pre obyvateľstvo, uverejnenie mapy viditeľnosti stavieb na mape Záhoria v mierke lepšej než 1:50000 a zverejnenie ľahko dostupné pre obyvateľov vzhľadom na pandémiu COVID19 a zákazov vychádzania, napríklad v periodikách alebo online.
- h) **Žiadam vypracovanie archeologického prieskumu a výkopov** na miestach Zámeru vzhľadom na doleuvedených sedem nálezísk v tesnom okolí podľa mapy Geoportálu SAŽP v časti “Archeologické nálezy”
- i) **Žiadam vypracovanie podkladov - predloženie hlukovej štúdie**, pre lokalitu užšieho a širšieho okolia, okolia obcí Popudinské Močidl'any, Radošovce, Dubovce, Mokrá Háj, lokalitu “Vinohrady” a “Na Chorvátskej”, ktoré preukážu plnenie prípustných hladín hluku. Pri vypracovaní hlukovej štúdie je potrebné počítať s maximálnou koncentráciou veterných elektrární v danom variante veterného parku, ktoré investor navrhuje v danej lokalite a možnosť zosilnenia frekvencií harmonickou osciláciou generátorov zvuku - lopatiek a strojov, ako aj počítačovej simulácie na mape kvôli smerovým charakteristikám generátorov hluku.
- j) v Zámere nie sú uvedené konkrétne typy turbín, a teda neberie do úvahy výstavbu veternej elektrárne a veterného parku, ktorá: využíva najmodernejšie dostupné technológie, dosahuje najnižšiu hlučnosť - mechanickú a aerodynamickú, vrátane konštrukcie stožiarov, má najmenšie nároky na záber územia, pracuje v spektre nízkych otáčok.
- k) **Žiadam, aby Zámer bol doplnený o presné typy turbín**, požaduje sa dodávka zariadenia z novovyroby – túto skutočnosť je potrebné uviesť v zámere predkladanom do procesu hodnotenia a posudzovania vplyvov na životné prostredie a doložiť príslušným certifikátom
- l) **Žiadame o zamietnutie Zámeru** z dôvodu, že navrhovateľ nepredložil podklady ku konkrétnemu odstráneniu a recyklácii veterného parku a nepreukázal benefičný efekt úspor CO₂.

Upozorňujeme, že úspora CO₂ emisií, alebo zaťaženie CO₂ emisiami sú prioritou pre Stratégiu rozvoja SR v oblasti životného prostredia.

Výsledok CO₂ emisií z daného projektu priamo súvisí s udelenými kvótami SR, a bolo by protizákonné a nemorálne povoliť projekt, ktorý nemá preukázaný benefičný efekt pre zmenu klímy. Argumentujem tým, že za určitých okolností, nízkej veternosti, alebo seizmickej aktivity, alebo pri havárii, alebo nedostatočnom procese recyklácie alebo iných podmienkach prevádzky sa môže dospieť k záveru, že celý projekt emituje viac CO₂ emisií, než je predpokladaná úspora pri nulovej variante, t.j. započítaný mix energií v SR od roku 2020 do 2050. Výpočet

úspor CO2 nie je pre konkrétne varianty možný, keďže nepoznáme konkrétny typ turbín a podmienky prevádzky a recyklácie.

*Podľa Smernice Čl. 4 (1) L: "veterné elektrárne veterného parku musia byť vlastníkom alebo užívateľom stavby po dobe životnosti, k poslednému dňu platnosti povolenia trvania stavby, úplne odstránené
ak nebude vydané iné stavebné povolenie, ktoré počítá s využitím niektorej časti stavby."*

Ako obyvatelia obcí, tak Ministerstvo životného prostredia a dotknuté orgány nemajú zákonnú možnosť zabrániť "likvidácii firmy Navrhovateľa Zámeru WSB Invest j.s.a. alebo prevádzkovateľa" pred ukončením doby životnosti veterného parku. Tento prípad nie je ojedinelý, aktuálne napríklad v obci Rohov s projektom slnečných kolektorov.

Ako príklad možného scénara uvádzam; vzhľadom na základné imanie Navrhovateľa WSB Invest j.s.a. 10.000 Eur, Navrhovateľ nebude disponovať dostatočnými prostriedkami pri ukončení životnosti.

Takisto pri scénári havárie napríklad v dôsledku požiaru neadresuje zriadenie havarijného fondu v správe obcí, nenavrhuje vybaviť dobrovoľné hasičské zbory technikou, ktorá by prípadný požiar vedela vo výške 200 metrov zlikvidovať a odstránenie katastrofálnych následkov na životné prostredie týmto deleguje na samosprávu a štát. Táto absencia morálneho, zodpovedného prístupu zo strany Navrhovateľa je alarmujúca, znepokojuje, a v právnom systéme Slovenskej Republiky roku 2020 *de facto* neriešiteľná.

V prípade povolenia Zámeru Ministerstvom my, obyvatelia obcí požadujeme:

- vybavenie dobrovoľných hasičských zborov technikou, ktorá vie bojovať s prípadnými haváriami, vypracovanie havarijného plánu a zaškolenie na konkrétnom type turbín
- zriadenie záručného fondu, napríklad akreditívnym účtom v banke vo výške 20% z odhadovanej výšky investície na výstavbu veterného parku ako záruka v prípade havárie, živelnnej pohromy, katastrofy, alebo neodstránenia stavieb pred skončením životnosti.

Prostriedky by boli uvoľnené v prospech obecných zastupiteľstiev v prípade naplnenia podmienok akreditívu. (Zámer II. 10 uvádza Celkové náklady : Investičné náklady sú pre variant 1 cca 36 mil. EUR, pre variant 2 cca 50,4 mil. EUR, avšak nezohľadňuje náklady na recykláciu a havárie)

- Žiadam takisto podrobný rozpis investičných, prevádzkových a likvidačných a recyklačných nákladov, z ktorých bude zrejmé, ktoré položky sú a ktoré nie sú uvažované investorom

m) Podmienky Čl 4. bodu 2 smernice nie sú v Zámere adresované dostatočným, alebo vôbec žiadnym spôsobom.

- pripojenie veternej elektrárne aveterného parku do distribučnej alebo prenosovej sústavy cez pozemky súkromných vlastníkov zaťaží vecným bremenom dané pozemky a zníži ich hodnotu. Žiadam o presné zakreslenie do mapy a upovedomenie vlastníkov predmetných pozemkov
- oblasť je podľa obyvateľov významnou migračnou trasou vtákov
- Žiadam premiestnenie Zámeru z oblasti nevhodnej pre výstavbu veterného parku do inej, vhodnej oblasti, ktorá podľa Čl. 4 Bod 2 Smernice "prednosť bude mať výstavba veternej

elektrárne a veterného parku v blízkosti vhodných miest spotreby nimi vyrobenej elektrickej energie alebo zariadení na akumuláciu nimi vyrobenej elektrickej energie v inej forme,”

- **Žiadam nahradenie syntetických olejov zo Zámeru** používanie biodegradovateľných olejov a mazadiel pri prevádzke veternej elektrárne. Nesúhlasím s nesprávnym podcenením rizika úniku príliš malého množstva oleja v Zámere IV.3.5 Vplyvy na pôdu, kde sa neuvažuje napríklad s “rozprašovaním olejov stekajúcich po lopatkách, čo je veľmi častým javom pri veterných turbínach”

- **Žiadam o doplnenie kvantitatívnej rizikoanalýzy ohroenia zdravia a života náhodne okoloidúcich osôb** - detí, keďže je požiadavka zo Smernice “veterné elektrárne a veterné parky alebo ich jednotlivé stožiare neoplocovať mimo hranice zastavaného územia obce”

- **Žiadam o vypracovanie monitoringu bioty** - zooložky, fytozložky, lesných a nelesných biotopov, najmenej jeden rok pred realizáciou veternej elektrárne a minimálne jeden rok po spustení prevádzky veternej elektrárne zo strany investora

- **Žiadam o vypracovanie plánu a predloženie posudku od nájomcov pôdy v užšom a širšom okolí**, keďže Navrhovateľ má povinnosť “na ploche veterného parku sa pokúsiť právne vhodným spôsobom obmedziť v spolupráci s miestnymi pestovateľmi výsadbu pre vtáky atraktívnych druhov rastlín; slnečnica, repka olejná a ďalšie a ozimín. V prípade neúspechu investora preveriť stav orgánmi štátnej ochrany prírody a regionálnymi orgánmi životného prostredia.”

Upozorňujeme ako obyvatelia na lokalitu čerešňových alejí “Na Chorvátskej”, a na vinohrady Močidlany v tesnej blízkosti veterného parku, kde sa každoročne vyskytujú krdle chránených vtáčích druhov.

Doteraz zo strany navrhovateľa nedošlo k pokusu o komunikáciu so zástupcami vinohradníckych a záhradkárskych oblastí.

n) **Žiadam o doplnenie vplyvov na životné prostredie o plán údržby**, akým spôsobom sa budú čistiť turbíny. Zvyčajne sa rozstrekuje špeciálnym vozidlom obrovské množstvo detergentov, ktoré spolu s olejom skončia na vysokokvalitnej poľnohospodárskej pôde 4. triedy Bonity. Zámer toto nezohľadňuje.

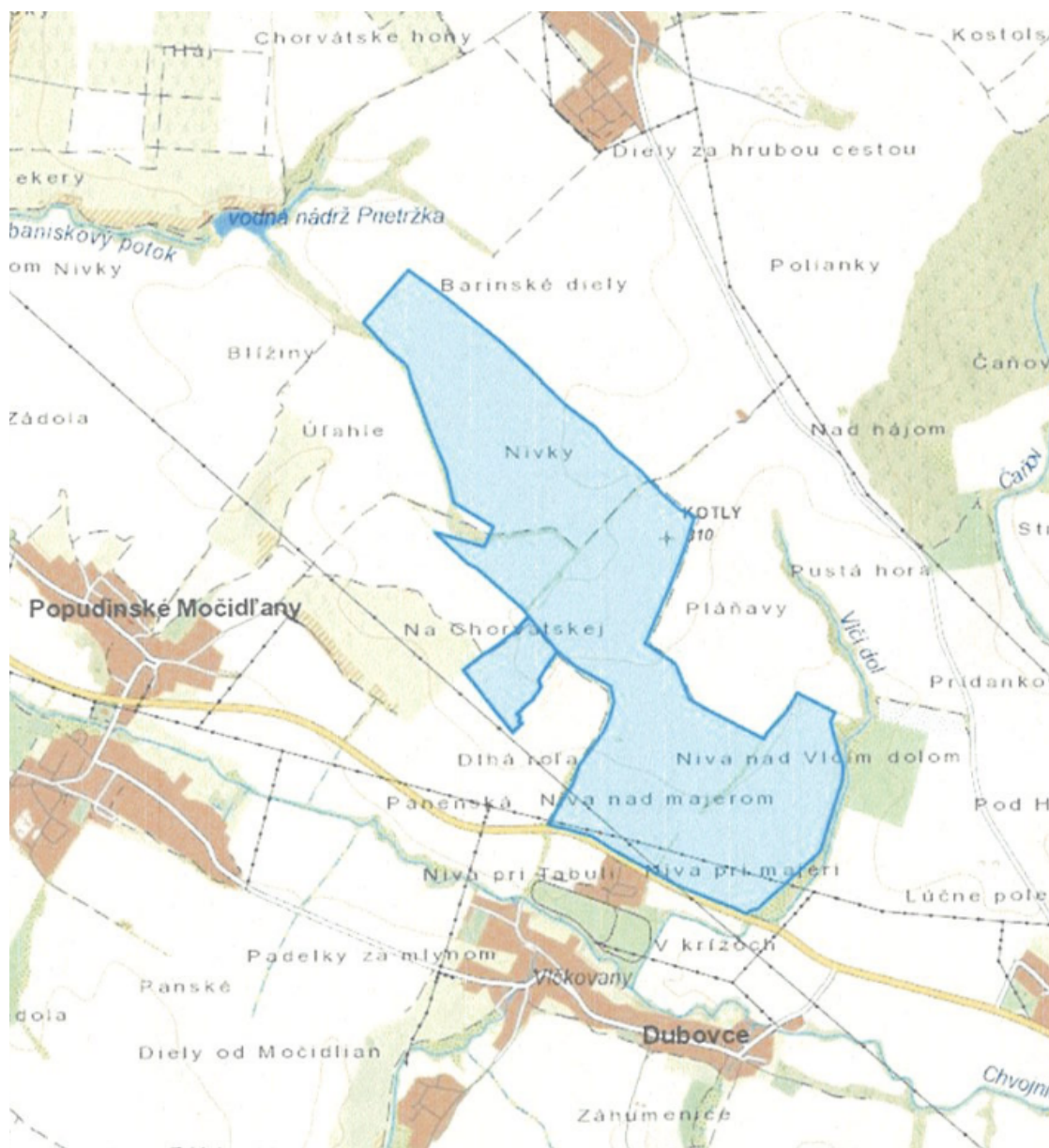
5 Vtáctvo a ornitologická štúdia

Zámer II.5.4, bod 9. Vplyv na faunu (najmä vtáky a netopiere)

„Optimálny variant by mal mať minimálny vplyv na faunu, mal by znižovať všetky známe riziká v oblasti ochrany fauny s dôrazom na vtáky a netopiere (napr. zamedzenie bariérového efektu, odstupy od prírodných habitatov atď.)“.

Centrálny register zmlúv uvádza mapu a rozsah plánovaných porozovaní vtáctva Navrhovateľom zadaným ako “Zmluva o dielo” Zoologickému Ústavu SAV.

https://www.crz.gov.sk/data/att/5003843_dokument1.PDF

Priložená mapa jasne preukazuje, že sa v predmetnej Zmluve o dielo neuvažuje monitorovať iné územie, než vyznačené, zámerne sa vyhýba oblastiam so stromami a vodnými plochami, a opomína významné hniezdiská vtákov v oblastiach vodnej nádrže Pnietržka, “Na Chorvátskej, Radošovskej nádrže, PP Chvojnicka, Vlčí dol a CHKO Biele Karpaty.

Obyvatelia pozorujú obrovské množstvo chránených a ohrozených druhov, ako aj migračné trasy sťahovavých vtákov prechádzajúce Juho-severným a západo - východným smerom cez vyznačené územie.

<https://tinyurl.com/donkichot>

Prekladaná zmluva uvažuje s minimálnym rozsahom terénnych prác v trvaní 1 roku. Vzhľadom na významné prebiehajúce klimatické zmeny v mikroregióne **žiadame** o rozšírenie prác a monitoringu na minimálne trvanie 24 mesiacov a týždenné terénne práce viacerými ornitológmi vzhľadom na veľkú pestrosť druhov a množstvo vtáctva.

Je pochopiteľné, že pri 50 miliónovom projekte Európskeho významu sa nebude dať náležite ohodnotiť celé okolie pomocou jednej Zmluvy o dielo s odplatom 1.300 Eur pre Ústav Zoológie.

6 Región so zvýšenou seizmickou aktivitou podľa GFÚ SAV, II.5.4, bod 6. Seizmicita územia a základové pomery pre výstavbu

„Optimálny variant by mal zaručiť bezpečnosť prevádzky veterných elektrární z pohľadu rizika seizmicity územia“.

Pripomienky:

Optimálny variant nezaručuje bezpečnosť prevádzky veterných elektrární z pohľadu rizika seizmicity územia. Lokalita sa podľa údajov GFÚ SAV nachádza na okraji najviac seizmicky ohrozenými častí Slovenska v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží a makroseizmickej intenzity pre 475-ročnú návratovú periódu.

Žiadam vypracovať presné kvantitatívne posúdenie rizika stavieb z hľadiska seizmicity.

7 Zdraviu nebezpečná hladina zvuku v blízkosti turbín, Zámer IV.2.6 Hluk a vibrácie

Lokalita “Na Chorvátskej” v tesnej blízkosti výstavby turbíny, podľa obyvateľov obce spĺňa všetky požiadavky na “tichú oblasť v otvorenej krajine” v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 2/2005 Z. z., ktorá nie je narušená hlukom z dopravy po pozemnej komunikácii, železničnej dopravy, leteckej dopravy, priemyselnej činnosti alebo rekreačných aktivít.

Výrobca Vestas uvádza hladinu hluku 104.3 dB² pri hlukovo optimalizovanej, drahšej variante 163m vysokej turbíny. Predpoklad je, že vyššia, neodhlučnená turbína bude generovať výrazne vyššie hladiny hluku. Pre porovnanie, zvuk štartujúcej stíhačky dosahuje 120 dB, prechádzajúci vlak 105 dB. Za bezvetria v rovinnom teréne vo vzdialenosti 1km to predstavuje hluk 45dB. Vzhľadom na umiestnenie turbín na kopci a poveternostným podmienkam môže prísť ku zosilneniu zvuku v určitých obývaných oblastiach, dokonca aj nad zdravie škodlivú úroveň 70dB, a to najmä v oblasti “Močidlanské vinohrady”, IBV Popudiny, obec Popudiny, Dubovce, a za určitých okolností aj ku konštantnému obťažujúcemu hluku v obývanej časti obce Močidlany a iných oblastiach.

Zvýšená hladina hluku má priamy vplyv na faunu (vtáctvo, netopiere, premnoženie hrabošov na poliach a pod.) a sekundárne teda aj na flóru okolitej krajiny.

Zámer vôbec nerieši možnosť a riziko trvalého poškodenia sluchu v prípade “náhodných okoloidúcich”, keďže plán počíta s neoplodenou variantou na šírom poli a teda nezabraňuje napríklad deťom priblížiť sa k turbínam na vzdialenosť, ktorá je nebezpečná pre ich zdravie.

Žiadam preto hlukové štúdiu a počítačové simulácie šírenia úrovni hladiny zvuku podľa príslušných technických noriem za použitia GIS 3D mapy terénu do vzdialenosti obývaných

² https://www.vestas.com/en/products/enventus_platform/v162-6_0_mw
<https://tinyurl.com/donkichot>

dotknutých sídiel, podobne ako je uvedené v článku o šírení hluku z veterných elektrární z pahorkov do dolín³. Upozorňujeme, že v prípade viacerých turbín môže prísť k zosilneniu určitých frekvencií v dôsledku harmonických oscilácií, najmä pri nižších frekvenciách⁴.

Turbíny generujú vibrácie v podloží, čo v určitej vzdialenosti môže poškodiť zdravie človeka. Zámer priamo nevyučuje škodlivosť týchto vplyvov, keďže zatiaľ nie je známy presný typ zariadení, a preto

Žiadame rizikoanalýzu s presnou kvantifikáciou časnosti výskytu a rizika podľa smernice 2006/42/ES za účasti nezávislých odborníkov a odborných zástupcov obcí na možné ohrozenie zdravia s trvalými následkami v dôsledku hluku a vibrácií pre typ turbín a prídavných zariadení, ktoré zatiaľ nie sú konkrétne popísané v zámere.

8 Archeologické nálezy v okolí obcí Popudinské Močidl'any, Radošovce

V okolí uvažovanom v Zámere sa vyskytuje sedem evidovaných archeologických nálezov podľa mapy Geoportálu SAŽP. Podľa vyjadrenia profesionálneho archeológa “sa v danej lokalite zatiaľ žiadne nálezy nenašli preto, lebo zatiaľ nikto cielene nehľadal, a stavebný úrad obce doposiaľ nenariadil dohľad pri výkopoch.”⁵

V literatúre sa uvádzajú nálezy: “... nálezy patinovaných artefaktov v Popudínach ukázali, že v oblasti západného Slovenska doteraz málo archeologicky prebádaného, možno rátať s významnejším gravettským i szeletským osídlením”.⁶

V obci sa našli črepy ako dôkaz osídlenia obce z mladšej doby kamennej⁷

V lokalite “Na Chorvátskej” žila komunita Chorvátskych vysídlencov z obdobia Ottomanských vojen. Títo “Chorváti” založili obec Mokrá Háj roku 1569 po úteku pred Ottomanskými nájazdmi po Bitke pri Moháči 1526, vyúsťujúcich v bitku pri Szigetváru roku 1566 a neskoršie bitky o Viedeň.

Pozemky, ktoré sú pod príslušnými parcelami v správe Slovenského Pozemkového Fondu označené ako “List vlastníctva nezaradený” podľa pamätníkov obce sčasti patrili práve týmto obyvateľom.

Je teda predpoklad, že sa v lokalite výstavby archeologické nálezy nachádzajú.

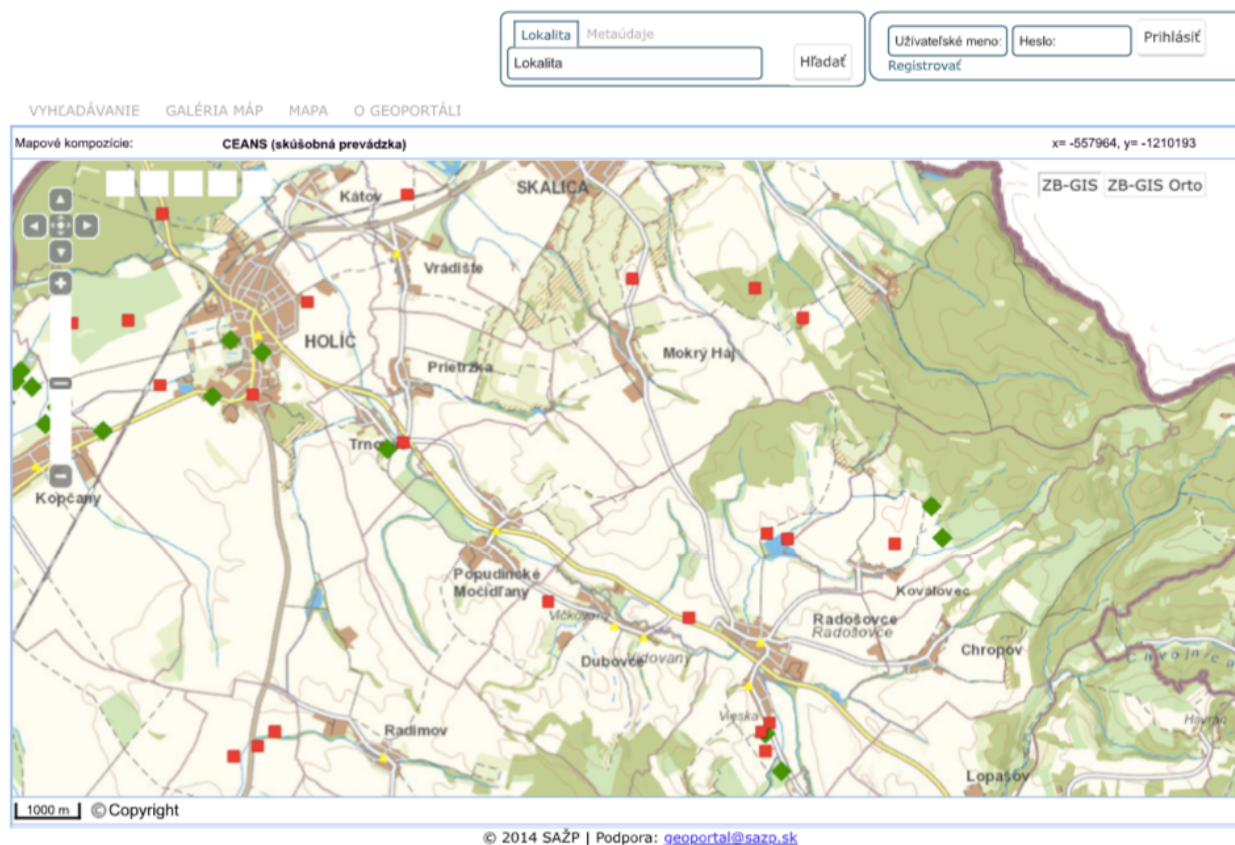
Žiadame preto nariadiť archeologický dohľad nad výkopmi a predbežný archeologický prieskum.

³ Sound propagation from a wind turbine in a hilly environment <https://asa.scitation.org/doi/pdf/10.1121/2.0000317>

⁴ Ground Vibration, Infrasound and Low Frequency Noise Measurements from a Modern Wind Turbine <https://sci-hub.do/10.3813/AAA.918633>

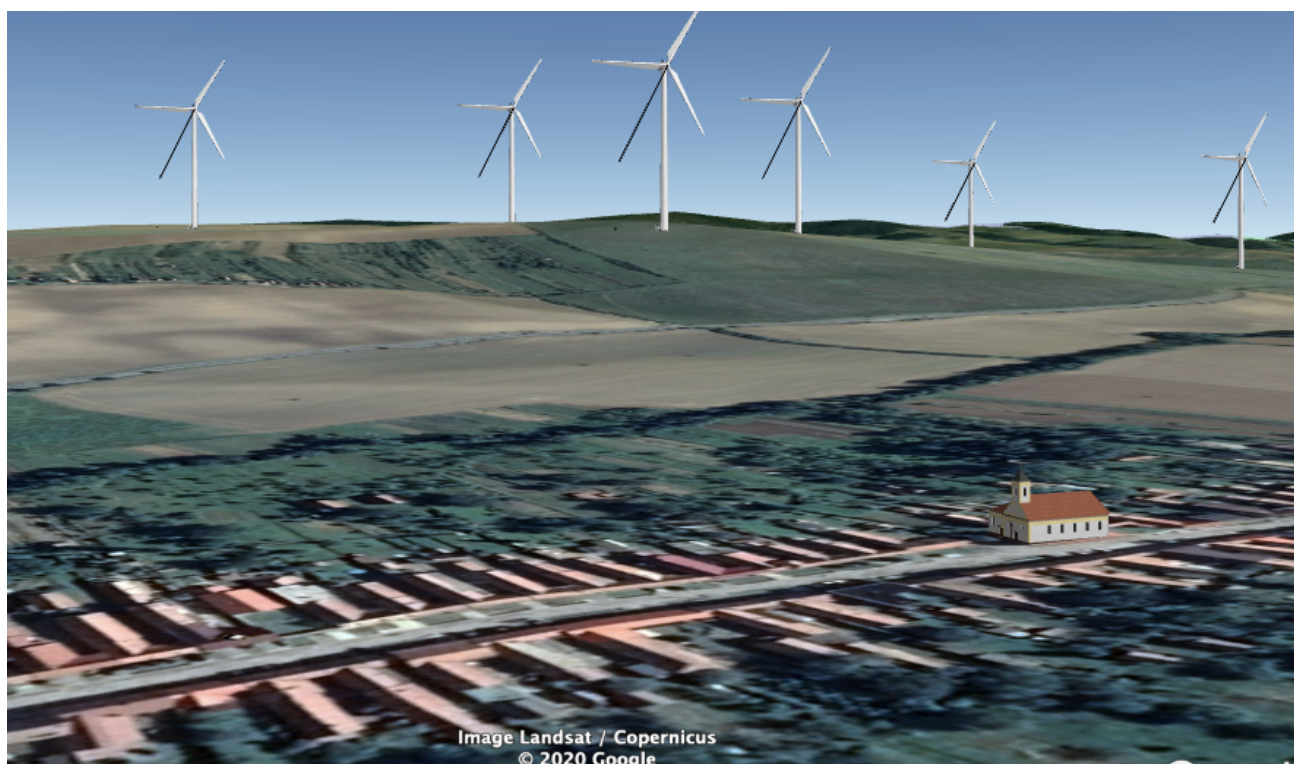
⁶ Bárta, Juraj, Slovensko v staršej a strednej dobe kamennej, Bratislava 1965

⁷ Záhorské múzeum v Skalici, Dokumentácia archeologického úseku <https://tinyurl.com/donkichot>

Príloha A.

Predbežné, informatívne vizualizácie k Zámeru Veterného parku Popudinské Močidl'any - Radošovce

Pohľad z obce Močidl'any, v popredí model Kostola a arbitrárne modely turbín výšky 270 metrov po vrchol listu vrtule umiestnený v lokácii podľa Zámeru $\pm 50\text{m}$ za účelom predbežnej vizualizácie v krajine, porovnania škály a viditeľnosti. Zdroj: Andrej Mošat, Google Earth, 2020.

Pohľad na Veterný park Močidl'any z obce Popudiny. Arbitrárne modely turbíny výšky 270 metrov po vrchol listu vrtule umiestnené v lokácii podľa Zámeru $\pm 50\text{m}$ za účelom predbežnej vizualizácie v krajine, porovnania škály a viditeľnosti. Zdroj: Andrej Mošat, Google Earth, 2020.

Pohľad na Veterný park Močidl'any z obce Dubovce pri Skalici. Arbitrárne modely turbíny výšky 270 metrov po vrchol listu vrtule umiestnené v lokácii podľa Zámeru +/-50m za účelom predbežnej vizualizácie v krajine, porovnania škály a viditeľnosti. Zdroj: Andrej Mošat', Google Earth, 2020.

Pohľad na Veterný park Močidl'any z obce Radošovce. Arbitrárne modely turbíny výšky 270 metrov po vrchol listu vrtule umiestnené v lokácii podľa Zámeru +/-50m za účelom predbežnej vizualizácie v krajine, porovnania škály a viditeľnosti. Zdroj: Andrej Mošat', Google Earth, 2020.

Pohľad na Veterný park Močidl'any z obce Mokry Háj. Arbitrárne modely turbíny výšky 270 metrov po vrchol listu vrtule umiestnené v lokácii podľa Zámeru $\pm 50\text{m}$ za účelom predbežnej vizualizácie v krajine, porovnania škály a viditeľnosti. Zdroj: Andrej Mošat', Google Earth, 2020.

Podpis

Dr. Ing. Andrej Mošat'
V Popudinských Močidl'anoch, 27.12.2020

Prístupné ako PDF v elektronickej podobe cez <https://tinyurl.com/donkichot>